

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Ds 2024:29, Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har ombetts att svara på remissen av promemorian ”Aktivitetskrav inom försörjningsstödet - för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet” (Ds 2024:29).

Sammanfattning

Utredningen föreslår att det i socialtjänstlagen införs ett krav på aktivitet för vuxna personer som får försörjningsstöd sedan mer än två månader samt en skyldighet för kommuner att tillhandahålla insatser på heltid för att möta dessa krav. IAF har inte något att invända mot utredningens förslag som sådant. Däremot motsätter sig IAF det som föreslås om att aktivitetskravet även ska omfatta den som uppbär försörjningsstöd som ett komplement till arbetslöshetsersättningen. Det finns enligt IAF:s uppfattning behov av ytterligare utredning för att kunna ta ställning till hur ett aktivitetskrav förhåller sig till regelverket i arbetslöshetsförsäkringen.

7.2 Det ska införas ett aktivitetskrav i socialtjänstlagen

IAF har inte i sig något att invända mot förslaget att i socialtjänstlagen införa ett aktivitetskrav för rätt till försörjningsstöd samt en skyldighet för kommuner att tillhandahålla aktiviteter på heltid för stöddagare. IAF ser fördelar med ett tydliggörande av rättigheter och skyldigheter både för de som erhåller försörjningsstöd och i förhållande till kommunerna. Ett tydligare regelverk skulle kunna leda till ökad rättssäkerhet och likformighet.

IAF anser dock att det är svårt att se hur förslaget, så som det är konstruerat, kan vara förenligt med arbetslöshetsförsäkringen. IAF redogör mer utförligt för detta nedan i avsnitt 7.11. IAF ser behov av en tydlig och samlad analys av förslagets inverkan på ersättningssystemen för arbetslöshetsersättningen, aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen. Det är

svårt att fullt ut överblicka konsekvenserna av förslaget, om det skulle genomföras.

7.11 Deltagare i insatser enligt aktivitetskraven ska inte vara diskvalificerade från ersättningar och insatser inom arbetsmarknadspolitiken

IAF motsätter sig förslaget om att aktivitetskravet ska omfatta personer som får försörjningsstöd som ett komplement till arbetslöshetsersättningen. IAF motsätter sig även införandet av en bestämmelse i lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring om att en sökande som deltar i insatser enligt socialtjänstlagen kan få arbetslöshetsersättning. Skälet är att utredningen inte gör någon tydlig analys av aktivitetskravets inverkan på arbetslöshetsförsäkringen. IAF anser att det finns behov av ytterligare utredning för att kunna bedöma hur ett aktivitetskrav inom försörjningsstödet förhåller sig till regelverket i arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring, som ska ge ekonomiskt stöd i form av arbetslöshetsersättning under en begränsad tid till den som har förlorat sitt arbete och som ställer om till ett annat arbete. Arbetslöshetsförsäkringen omfattar således den som redan har en förankring på arbetsmarknaden. För rätt till ersättning vid arbetslöshet krävs att grundläggande villkor om att vara arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete i viss omfattning, anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen samt om att även i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande är uppfyllda.¹ Den sökande ska därutöver bland annat aktivt söka lämpliga arbeten.² Den som gör anspråk på ersättning ska vidta alla rimliga åtgärder för att ta sig ur arbetslösheten och på motsvarande tid som ersättning söks för. Samtliga dessa krav gäller även för den som uppbär arbetslöshetsersättning, men som på grund av låg ersättning söker kompletterande försörjningsstöd. Arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring och de villkor för rätt till ersättning som redovisats ovan kommer fortsatt att gälla när en ny lag om arbetslöshetsförsäkring träder i kraft den 1 oktober 2025. IAF anser inte att det i promemorian framkommer på ett tydligt sätt hur ett aktivitetskrav inom socialtjänstlagen kan förenas med de här kraven i arbetslöshetsförsäkringen.

¹ 9 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

² 43 § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

8 Alternativt förslag

Enligt utredningens alternativa förslag undantas de som deltar i aktiviteter hos Arbetsförmedlingen från aktivitetskravet i socialtjänstlagen och detta oavsett aktiviteternas omfattning. IAF konstaterar att det som blir avgörande för aktivitetskravets tillämplighet i det fallet därmed är huruvida en sökande deltar i aktiviteter hos Arbetsförmedlingen eller inte. Undantaget är alltså inte knutet till de arbetsmarknadspoliska programmen eller till den form av ersättning som en sökande har, utöver försörjningsstödet.

Alternativförslaget innehåller inte något förslag om att sökande med arbetslöshetsersättning ska vara undantagna från kravet på aktivitet i socialtjänstlagen, vilket IAF motsätter sig. Som tidigare framgått, anser IAF att det finns behov av ytterligare utredning för att kunna bedöma hur ett aktivitetskrav inom försörjningsstödet förhåller sig till regelverket i arbetslöshetsförsäkringen.

IAF vill dessutom peka på att det i alternativförslaget, till skillnad från huvudförslaget, inte lämnas något förslag om att det i lagen om arbetslöshetsförsäkring ska införas en bestämmelse om att sökande som deltar i insatser enligt socialtjänstlagen kan få arbetslöshetsersättning. IAF anser att detta, tillsammans med frånvaron av ett undantag i socialtjänstlagen för de med arbetslöshetsersättning, blir inkonsekvent.

Ärendet har föredragits av Linda Nokkoudenmäki den 2025-02-27.

Vid den slutliga beredningen av ärendet har även Magdalena Sinander, Veronica Jansson, Cathrine Carlberg deltagit.

Handlingen är beslutad i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens elektroniska ärende- och dokumenthanteringssystem av Mathias Wahlsten 2025-03-05.